

Процедура от интегрираната система
за управление на „Булгартрансгаз“ ЕАД

Утвърдил: Владимир Малинов
Изпълнителен директор
на „Булгартрансгаз“ ЕАД

Оценяване на рискове и възможности

П-БТГ

ISO 45001:2018

1. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

Настоящата процедура регламентира реда и отговорностите, свързани с идентифициране на опасностите, оценяване на рисковете и възможностите за ЗБР, на други рискове и възможности за системата за управление на ЗБР, както и с определянето на мерки за предотвратяване, ограничаване или намаляване на рисковете и реализиране на определените възможности.

Тази процедура е част от документацията на интегрираната система за управление на „Булгартрансгаз“ ЕАД и по-конкретно на:

- системата за управление на здравето и безопасността при работа (изпълнява изискванията на т.6.1.1, т.6.1.2 и т.6.1.4 от стандарта БДС ISO 45001:2018).

2. ОБХВАТ НА ВАЛИДНОСТ И ВЛИЗАНЕ В СИЛА

Като част от документацията на системата за управление на здравето и безопасността при работа на „Булгартрансгаз“ ЕАД, процедурата е задължителна за всички организационни единици и служители на дружеството, и влиза в сила от датата на нейната последна актуализация.

Конкретни задължения и отговорности по настоящата процедура имат, както следва:

- Представител на ръководството по здраве и безопасност при работа на дружеството;
- специалистите по здравословни и безопасни условия на работа в Централно управление и регионалните звена на дружеството, изпълняващи функциите на длъжностни лица по здраве и безопасност при работа, в съответствие с Наредба №3 за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата от професионалните рискове и превенция на тези рискове;
- комитети по условия на труд/ групи по условия на труд;
- отдел „Човешки ресурси“, управление „Административно“;
- специалистите човешки ресурси в регионалните звена.

3. ТЕРМИНИ, ОПРЕДЕЛЕНИЯ И СЪКРАЩЕНИЯ

За целта на тази процедура се използват следните определения съгласно БДС ISO 45001:2018:

Опасност – източник, който може да причини нараняване и заболяване

Дата на одобрение: 20.06.2014

Страница 1 от 12

Последна актуализация: 28.09.2020

Версия: v02

Име на файла: П-БТГ Оценяване на рискове и възможности, v02

Оценяване на рискове и възможности**П-БТГ****ISO 45001:2018**

Забележка 1 към термина: Опасностите могат да включват източници, които могат да причинят вреда или опасни ситуации, или обстоятелства с потенциал за излагане на въздействие, водещо до нараняване и заболяване

Нараняване и заболяване – неблагоприятно въздействие върху физическото, умственото или когнитивното (познавателно) състояние на човек

Забележка 1 към термина: Тези неблагоприятни състояния могат да включват професионално заболяване, болест и смърт.

Забележка 2 към термина: Терминът „нараняване и заболяване“ предполага наличие на нараняване или влошаване на здравето, самостоятелно или в комбинация.

Риск – влияние на неопределеността

Забележка 1 към термина: Влиянието е отклонение от дадено очакване – положително и/или отрицателно

Забележка 2 към термина: Неопределеност е състояние, дори частично, на недостиг на информация, отнасяща се до разбиране или знание за дадено събитие, неговите последствия или вероятност.

Забележка 3 към термина: Рискът често се характеризира чрез позоваване на потенциални „събития“, или „последствия“ или комбинация от тях.

Забележка 4 към термина: Рискът често пъти се изразява чрез комбинация от последствията от едно събитие (включително изменения в обстоятелствата) и свързаната с това „възможност“ за възникването му.

Забележка 5 към термина: Навсякъде в този документ, където се използва термина „рискове и възможности“, това означава *рисковете за ЗБР, възможностите за ЗБР*, и други рискове и други възможности за системата за управление.

Риск за здравето и безопасността при работа, риск за ЗБР – комбинация от възможността за поява на свързано с работата опасно събитие или излагането на действието му и сериозността на нараняването и заболяването, които могат да бъдат причинени от събитието или излагането

Възможност за здравето и безопасността при работа, възможност за ЗБР – обстоятелство или съвкупност от обстоятелства, които могат да доведат до подобряване на резултатността по ЗБР

Други определения:

Трудова дейност – съвкупност от работни операции, определени в длъжностна

Оценяване на рискове и възможности**П-БТГ****ISO 45001:2018**

характеристика, които се извършват от един или група работещи, на едно или повече работни места.

Здравен риск – вероятността от възникване на неблагоприятни изменения в здравословното състояние при конкретно въздействие на вредни за здравето фактори и степента на тези изменения.

Елементи на риска – тежестта на вредата и вероятността за възникване на тази вреда.

Вреда – физическо нараняване и/или увреждане на здравето.

Използвани съкращения:

ПРЗ **Представител на ръководството по здраве и безопасност при работа**

СТМ **Служба по трудова медицина**

КУТ **Комитет по условия на труд**

ГУТ **Група по условия на труд**

4. СЪЩНОСТ НА ПРОЦЕДУРАТА**4.1 Общи положения**

„Булгартрансгаз“ ЕАД провежда последователна политика за превенция и избягване на рисковете за безопасността и здравето при работа.

Във всички случаи, в които рисковете не могат да бъдат избегнати, те се оценяват и се предприемат мерки за тяхното предотвратяване, ограничаване или намаляване.

Идентифициране на опасностите, които създават риск за здравето и безопасността на работещите, се извършва чрез системно наблюдение и периодични прегледи на всички работни места и трудови дейности.

Дейностите по оценяване на риска обхващат:

- набиране на необходимата информация;
- класифициране на трудовите дейности и работните места за оценка на риска;
- идентифициране на опасностите и рисковите фактори;
- определяне на групите работещи, изложени на съответния рисков фактор;
- определяне на елементите на риска и установяване допустимостта на риска;
- разработване на мерки за предотвратяване, намаляване и ограничаване на риска.

Оценяване на рискове и възможности**П-БТГ****ISO 45001:2018**

Дейностите, предмет на регламентиране в настоящата процедура, се:

- осъществяват в съответствие с утвърдена Програма за оценяване на риска в „Булгартрансгаз“ ЕАД;
- изпълняват съвместно от „Булгартрансгаз“ ЕАД и служба по трудова медицина, с която дружеството е сключило договор;
- обхващат работните процеси и работното оборудване, помещенията, работните места, организацията на труда, използването на суровини и материали, и други фактори.

Оценяването на риска се извършва по **методика**, която обхваща всички аспекти на трудовата дейност. Методиката се предоставя от Службата по трудова медицина и е съобразена с нормативните изисквания и спецификата на дейността на дружеството.

В оценката на риска се вземат предвид още и:

- рискът за външни лица (клиенти, посетители, подизпълнители, др.) на територията на обекта, произтичащ от дейността на предприятието или от съвместната дейност с тях;
- данни относно допуснати трудови злополуки;
- данни от анализа на заболяемостта с временна неработоспособност;
- наличие на професионални заболявания.

Като потенциални източници на опасност за здравето и безопасността се разглеждат и всички несъответствия с изискванията на нормативните документи по здраве и безопасност при работа.

Въз основа на резултатите от оценката на риска се установява допустимостта на риска и се определят необходимите мерки за неговото предотвратяване, намаляване или ограничаване до приемлив минимум.

С цел подобряване на резултатността по здраве и безопасност при работа се оценяват също така и:

- други рискове за системата за управление на здравето и безопасността при работа;
- възможностите за ЗБР и
- други възможности за системата за управление на здравето и безопасността при работа.

4.2 Програма за оценяване на риска

Дейностите по оценяване на риска в дружеството са определени в **Програма за оценяване на риска в „Булгартрансгаз“ ЕАД**, утвърдена от Изпълнителния директор на дружеството. Програмата съдържа:

- дейности;
- срокове и отговорници;
- очаквани резултати от реализирането на всяка дейност.

В съответствие с т.4.7 от настоящата процедура, съдържанието на Програмата се преразглежда регулярно и се актуализира, когато е необходимо.

4.3 Подготовка за оценяване на риска

Преди оценяването на риска се определят източниците на информация и се набират данни, в т.ч. за:

- приложимите нормативни документи по здраве и безопасност при работа и оценките за съответствие;
- основните работни процеси, работното оборудване, сградите и помещенията, работните места и дейностите;
- организацията на труда, в т.ч. режими на труд и почивка (вкл. физиологични режими), съвместна работа с външни организации;
- използваните суровини, материали и продуктите от съответната дейност;
- използваните лични и колективни средства за защита;
- персонала (численост, структура, пол, образование, правоспособност, лица под специална закрила, в т.ч. с намалена работоспособност и др.);
- резултатите от измервания на факторите на работната среда и от проверки на условията на труд по звена;
- анализите на временната и трайна нетрудоспособност за последните три години и анализите от профилактични прегледи;
- данни за травматизма и професионалната заболяемост (минимум за три години назад);
- данни от анкетиране и сигнали от персонала;
- друга информация (информационни листове за безопасност, указания на производители на оборудване, ЛПС и др.).

4.4 Класифициране на трудовите дейности и работните места

Класифицирането на трудовите дейности и работните места се извършва на база анализ на организационната структура на дружеството и изпълняваните дейности, по-конкретно на:

ISO 45001:2018

- длъжности;
- работни места и трудови дейности.

Отдел „Човешки ресурси“, управление „Административно“ предоставя на оценителите информация за организационната структура на дружеството.

Щатни разписания на длъжностите, информация за трудовите дейности (описани в длъжностни характеристики) и работните места се предоставят на оценителите, както следва:

- за Централно управление - от отдел „Човешки ресурси“, управление „Административно“;
- за регионалните звена – от специалистите човешки ресурси по места.

На база получената информация, СТМ съставя **Списък на трудовите дейности** за всяка от организационните единици.

4.5 Идентифициране на опасностите и рисковите фактори

СТМ изготвя за всеки обект на „Булгартрансгаз“ ЕАД:

- **Карта за оценка на риска** по длъжности, в която за всяка длъжност и типовопредставително работно място са:
 - идентифицирани потенциалните опасности;
 - определени са елементите на риска, както и
 - мерките за неговото предотвратяване, ограничаване или намаляване.
- **Списък на идентифицираните опасности, свързани с факторите на работната среда и работното оборудване** по организационни единици. За всяка потенциална опасност са определени здравният риск и групите работещи, изложени на съответната опасност.

При идентифициране на опасностите и оценка на риска се вземат в предвид:

- постоянните и извънредни дейности;
- дейностите на всички лица, които имат достъп до работното място (включително подизпълнители и посетители);
- личностното поведение, способности и други човешки фактори;

ISO 45001:2018

- идентифицираните опасности, произхождащи извън работното място, които са в състояние да окажат неблагоприятно влияние, в рамките на работното място, на здравето и безопасността на лицата, които са под контрол на организацията;
- опасности, които са възникнали в близост до работното място от дейности, свързани с работа, която е под контрол на организацията;
- инфраструктурата, съоръженията и материалите на работното място, независимо дали се доставят от организацията или от други;
- промените или предложените промени в организацията, нейната дейност или материалите;
- измененията в системата за управление на здравето и безопасността на работа, включително и временните промени и тяхното влияние върху операциите, процесите и дейностите;
- всички приложими законови задължения, свързани с оценяване на риска и изпълнението на необходимия контрол;
- проектиране на работните площи, процесите, инсталациите, машини/ съоръжения, работните процедури и организацията на работа, включително и тяхното адаптиране към човешките способности.

4.6 Утвърждаване и запознаване с оценката на риска. Мероприятия за намаляване на риска

Резултатите от извършената оценка на риска се разглеждат от КУТ/ ГУТ и се обобщават в **Оценка на производствените рискове в „Булгартрансгаз“ ЕАД**, която се утвърждава от Изпълнителния директор на дружеството.

Специалистите по здравословни и безопасни условия на работа запознават служителите с приетите оценки на риска и документират това като инструктаж.

На база обобщените резултати от оценката на риска в дружеството, КУТ/ ГУТ, със съдействието на СТМ, набелязва мерки за предотвратяване, намаляване, ограничаване и контрол на риска, като се спазва следния ред на приоритизиране при определяне на подходящи мерки:

1. елеминиране на опасностите;
2. замяна (с по-малко опасни материали, процеси, действия или оборудване);
3. технически мерки за контрол и реорганизиране на работата;
4. административни мерки за контрол, включително обучения;
5. лични предпазни средства.

Данните от оценяване на риска и идентифициране на опасностите, както и набелязаните от КУТ/ ГУТ мерки са база за разработване от ПРЗ на **Програма за намаляване и**

ограничаване на професионалните рискове в „Булгартрансгаз“ ЕАД. Програмата включва мерки за подобряване на процедурите за контрол, информиране, инструктиране, обучение на служителите и се утвърждава от Изпълнителния директор на дружеството.

4.7 Преразглеждане и периодичност на оценката на риска и свързаните с нея програми

Съгласно Наредба № 5 от 11.05.1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска, преразглеждане на оценката на риска се извършва при настъпване на промени, в т.ч.:

- при откриване на нови длъжности и/или работни места;
- при промени на работното място (условия на труд, технология, разположение/площадка, материал и др.);
- когато резултатите от разследвания на злополуки, аварии, професионални заболявания и инциденти без злополуки налагат преразглеждане;
- при извънредни обстоятелства, налагащи прецизиране на дадено работно място или длъжност;
- при промени в нормативната уредба.

ПРЗ получава информация за настъпили промени от ръководителите на организационни единици и служителите, както е посочено в процедура П-БТГ Обмен на информация, консултиране и участие по здраве и безопасност при работа.

Ежегодно, преди прегледа на системата за управление на здравето и безопасността при работа от ръководството на дружеството, ПРЗ инициира задължителен преглед за актуалност на:

- Програмата за оценяване на риска;
- Програмата за намаляване и ограничаване на професионалните рискове.

Програмите се поставят на дневния ред на КУТ/ ГУТ. В случай на необходимост от промени, програмите се актуализират и се утвърждават от Изпълнителния директор.

Преразглеждане на програмите може да бъде предприето и в случай на промени, извънредни събития или при преразглеждане на оценката на риска.

4.8 Оценяване на риска при съвместна работа на площадката

Оценяването на риска, при съвместна работа с външни организации на площадка на „Булгартрансгаз“ ЕАД, се регламентира в ОД-ВН-051 Споразумение за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, сключено със съответния изпълнител, съгласно

Оценяване на рискове и възможности**П-БТГ****ISO 45001:2018**

изискванията на чл. 18 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд и чл. 6 от Наредба № 5 от 11.05.1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска.

Страните по споразумението обменят оценки на риска, което документират с протокол:

- възложителят предоставя на изпълнителя оценка на риска за съответната площадка;
- изпълнителят предоставя на възложителя оценка на риска за дейностите, които ще извършва.

4.9 Оценяване на други рискове за системата за управление на ЗБР

Могат да бъдат установявани и оценявани и други рискове, несвързани пряко със здравето и безопасността при работа, които се отнасят до функционирането на системата за управление и нейната резултатност.

Рискове за системата за управление могат да бъдат установени от Представителя на ръководството и/или Мениджър на системите за управление по всяко време и на всеки етап от цикъла на системата за управление (планиране, извършване, проверка, действие). Идентифицирани рискове за системата за управление се документират в **ОД-ВТ-245 Регистър на рисковете и възможностите**.

За всеки документиран риск се извършва оценяване и се изчислява т.нар. фактор на риска, който е произведение от вероятността за настъпване на риска и очакваното му въздействие, като степените на вероятност и въздействие се определят в съответствие със следните скали:

Степен на вероятност:

- 1- Много малко вероятно
- 2- Малко вероятно
- 3- Средно вероятно
- 4- Много вероятно
- 5- Много силно вероятно

Степен на въздействие:

- 1- Незначително
- 2- Неголямо
- 3- Умерено
- 4- Сериозно

Оценяване на рискове и възможности**П-БТГ****ISO 45001:2018**

5- Значително

За рискове, за които е оценен фактор на риска равен или по-голям от „3“, е необходимо да бъдат определени мерки за тяхното намаляване. Мерките се съгласуват предварително с отговорното лице за съответния процес или дейност. Проследява се статус на определените действия.

По време на подготовката за преглед на системата за управление от ръководството се прави нарочен преглед на системата за управление за рискове, влияещи върху резултатността на системата за управление. Определят се мерки, които се предлагат за реализиране по време на прегледа от ръководството. Оценява се ефикасността на вече определени мерки за намаляване на рисковете за системата за управление.

4.10 Оценяване на възможностите за ЗБР и други възможности

Възможности за здравето и безопасността при работа могат да бъдат установени от ПРЗ, МСУ или друг служител, който ги докладва на ПРЗ.

Други възможности, свързани със системата за управление, се установяват от ПРЗ и/или МСУ.

Идентифицираните възможности за ЗБР или други възможности за системата за управление се документират и оценяват в **ОД-ВТ-245 Регистър на рисковете и възможностите**. За всяка документирана възможност се извършва оценяване и се изчислява т.нар. фактор на възможността, който е произведение от вероятността за реализиране на възможността и нейното въздействие върху резултатността на системата за управление на здравето и безопасността при работа, като като степените на вероятност и въздействие се определят в съответствие със следните скали:

Степен на вероятност за реализиране:

- 1- Много малко вероятно
- 2- Малко вероятно
- 3- Средно вероятно
- 4- Много вероятно
- 5- Много силно вероятно

Степен на въздействие върху резултатността:

- 1- Много малко
- 2- Неголямо
- 3- Умерено
- 4- Сериозно

Оценяване на рискове и възможности**П-БТГ****ISO 45001:2018**

5- Значително

За възможности, за които е оценен фактор на възможността равен или по-голям от „3“, е необходимо да бъдат определени действия за тяхното реализиране. Действията се съгласуват предварително с отговорното лице за тяхното реализиране. Проследява се статус на определените действия.

По време на подготовката за преглед на системата за управление от ръководството се прави нарочен преглед на системата за управление за идентифициране на възможности, влияещи върху резултатността на системата за управление. Определят се действия, които се предлагат за реализиране по време на прегледа от ръководството. Оценява се ефикасността на вече определени действия за реализиране на възможности за подобряване резултатността на системата за управление.

5. ПОВЕРИТЕЛНОСТ

Към настоящата процедура и записите към нея има изискване за поверителност. Разпространението им извън „Булгартрансгаз“ ЕАД се извършва само след изричното разрешение на Представителя на ръководството по здраве и безопасност при работа.

6. СВЪРЗАНИ ДОКУМЕНТИ

БДС ISO 45001:2018 Системи за управление на здравето и безопасността при работа.

Изисквания с указания за прилагане

Наредба № 5 от 11.05.1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска

Наредба №3 за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране изпълнението на дейностите, свързани със защитата от професионалните рискове и превенция на тези рискове

П-БТГ Обмен на информация, консултиране и участие по здраве и безопасност при работа

Документация по извършена оценка на риска на „Булгартрансгаз“ ЕАД:

- Програма за оценяване на риска в „Булгартрансгаз“ ЕАД;
- Методика за оценка на професионалните рискове;
- Списъци на трудовите дейности;
- Карти за оценка на риска;
- Списъци на идентифицираните опасности, свързани с факторите на работната среда и работното оборудване;

ISO 45001:2018

- Оценка на производствените рискове в „Булгартрансгаз“ ЕАД;
- Програма за намаляване и ограничаване на професионалните рискове в „Булгартрансгаз“ ЕАД.

7. ПРИЛОЖЕНИЯ

ОД-ВН-051	Споразумение за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд
ОД-ВТ-245	Регистър на рисковете и възможностите